

ZULTE KOEKOEKSTRAAT

ARCHEOLOGIENOTA BUREAUONDERZOEK VERSLAG VAN DE RESULTATEN

Projectcode: 2018E242

Datum: 06/06/2018

**BART
BOT**
ARCHEOLOGIE

Titel: **Archeologienota Zulte Koekoekstraat**

Erkend archeoloog: **Bart Bot OE/ERK/Archeoloog/2016/00114**

Auteurs: **Bart Bot**

Advies specialisten: /

Wetenschappelijke advisering: /

Projectcode bureauonderzoek: **2018E242**

Intern projectnummer: **2018.007**

Locatiegegevens: **Zulte; Koekoekstraat, Waalstraat, Olsenestraat**

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: **xmax, ymax; xmin, ymin: 85726, 179195; 85489, 178939**

Kadastergegevens: **Zulte, Afdeling 1, Sectie C, perceelnrs. 131X, 131S, 132, 133Y, 133B2, 133C2, 105K, 107C, 107P, 107H, 107L, 107R**

Betrokken actoren: **Bart Bot (erkend archeoloog), Filip Feys (contactpersoon initiatiefnemer), Pol Hautekiet (contactpersoon initiatiefnemer)**

Plaats en datum: **Ledeberg, 06/06/2018**

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bart Bot Archeologie.

Bart Bot Archeologie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

1.	Inleiding	4
1.1.	Onderzoeksopdracht	4
1.2.	Wettelijk kader	4
1.3.	Randvoorwaarden	5
2.	Onderzoeksmethode	6
2.1.	Motivering	6
2.2.	Organisatie	6
3.	Aanleiding	7
3.1.	Huidige toestand	7
3.2.	Geplande werken	11
3.3.	Impactbepaling van de geplande werken	13
4.	Assesmentrapport	14
4.1.	Topografische situering	14
4.2.	Landschappelijke situering	16
4.3.	Bodemkundige situering	18
4.4.	Geologische situering	19
4.5.	Historische situering	22
4.6.	Archeologische voorkennis	29
4.7.	Verstoringshistoriek	30
5.	Synthese	35
5.1.	Archeologisch verwachtingspatroon	35
5.2.	Afweging geplande werken vs verder onderzoek	35
5.3.	Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	36
5.4.	Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem	37
5.5.	Onderzoeksvragen	37
6.	Besluit	39
7.	Bibliografie	40
8.	Figurenlijst	40

1. INLEIDING

1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT

Aanleiding van onderstaand bureauonderzoek vormt de geplande verkaveling te Zulte Koekoekstraat. Het projectgebied wordt in deze studie Zulte Koekoekstraat genoemd.

Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van het projectgebied. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2. WETTELIJK KADER

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag

betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 27600m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen.

1.3. RANDVOORWAARDEN

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

2. ONDERZOEKSMETHODE

2.1. MOTIVERING

Doel van het bureauonderzoek is een zo helder mogelijk beeld te vormen van het archeologisch potentieel. Deze drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van het plangebied. Deze archeologische verwachting wordt getoetst en vergeleken met de geplande werken. Op die manier kan een gefundeerde uitspraak gedaan worden of er al dan niet verder archeologisch onderzoek is aangewezen.

2.2. ORGANISATIE

Om de archeologienota op te stellen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer. Zo werden diverse bouw- en funderingsplannen verkregen om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen om de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen vormen van de fysisch-geografische situatie, een historisch kader te schetsen en bekende archeologische vindplaatsen te kunnen aantonen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Het meeste kaartmateriaal werd teruggevonden via Geopunt¹. Dit is de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie. Daarnaast werd gebruik gemaakt van Cartesius², een databank met kaarten van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied en de ruime omgeving ervan werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed (CAI)³ geraadpleegd.

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

De gebruikte bronnen waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

¹ <https://www.geopunt.be/kaart>

² <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

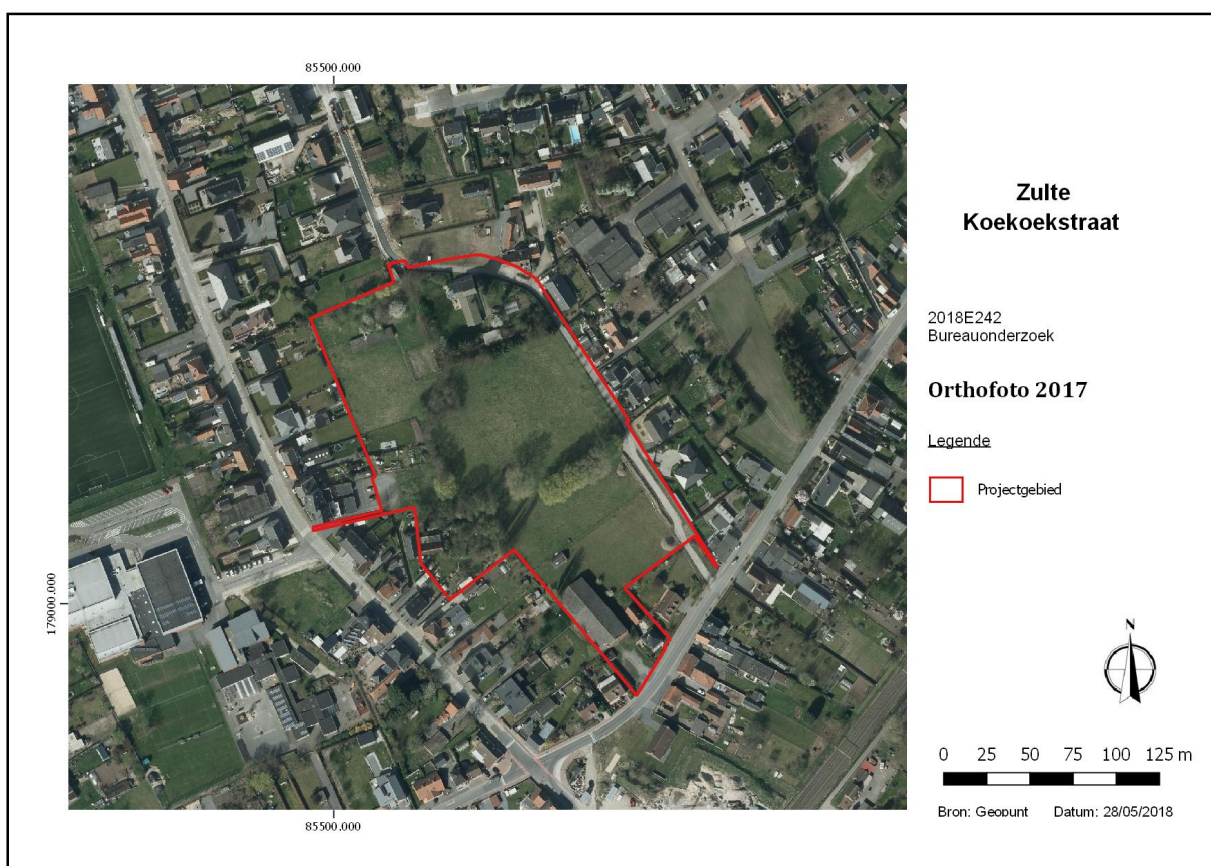
³ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

3. AANLEIDING

3.1. HUIDIGE TOESTAND

Het plangebied bevindt zich te Zulte (provincie Oost-Vlaanderen) en heeft een oppervlakte van circa 27600m². Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit weiland. Op het terrein staan enkele bomen met voornamelijk in de zuidwestelijke sector van het terrein een concentratie. In de noordoostelijke hoek van het plangebied staat een woning nr. 45 met bijgebouwen, samen circa 600m².

In de noordwestelijke hoek staat een gebouwtje (opslagplaats) met een oppervlakte van 160m². In de zuidwestelijke hoek van het plangebied staat een woonst nr. 119 met enkele bijgebouwen, samen 250m². In het uiterste zuiden van het plangebied tenslotte, bevindt zich een woning nr. 65 met enkele opslagplaatsen. Samen hebben de gebouwen een oppervlakte van 950m².

Figuur 1 Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (rood kader) (bron: geopunt).

Figuur 2 Zicht op het zuidelijke deel van het plangebied met woning nr. 65 en opslagplaats. (bron: google)

Figuur 3 Zicht vanaf het oosten op het zuidoostelijke deel van het plangebied. (bron: erkend archeoloog)

Figuur 4 Zicht op de opslagplaats in het zuidwestelijke deel van het plangebied. (bron: erkend archeoloog)

Figuur 5 Zicht op het noordoostelijke deel van het plangebied. (bron: erkend archeoloog)

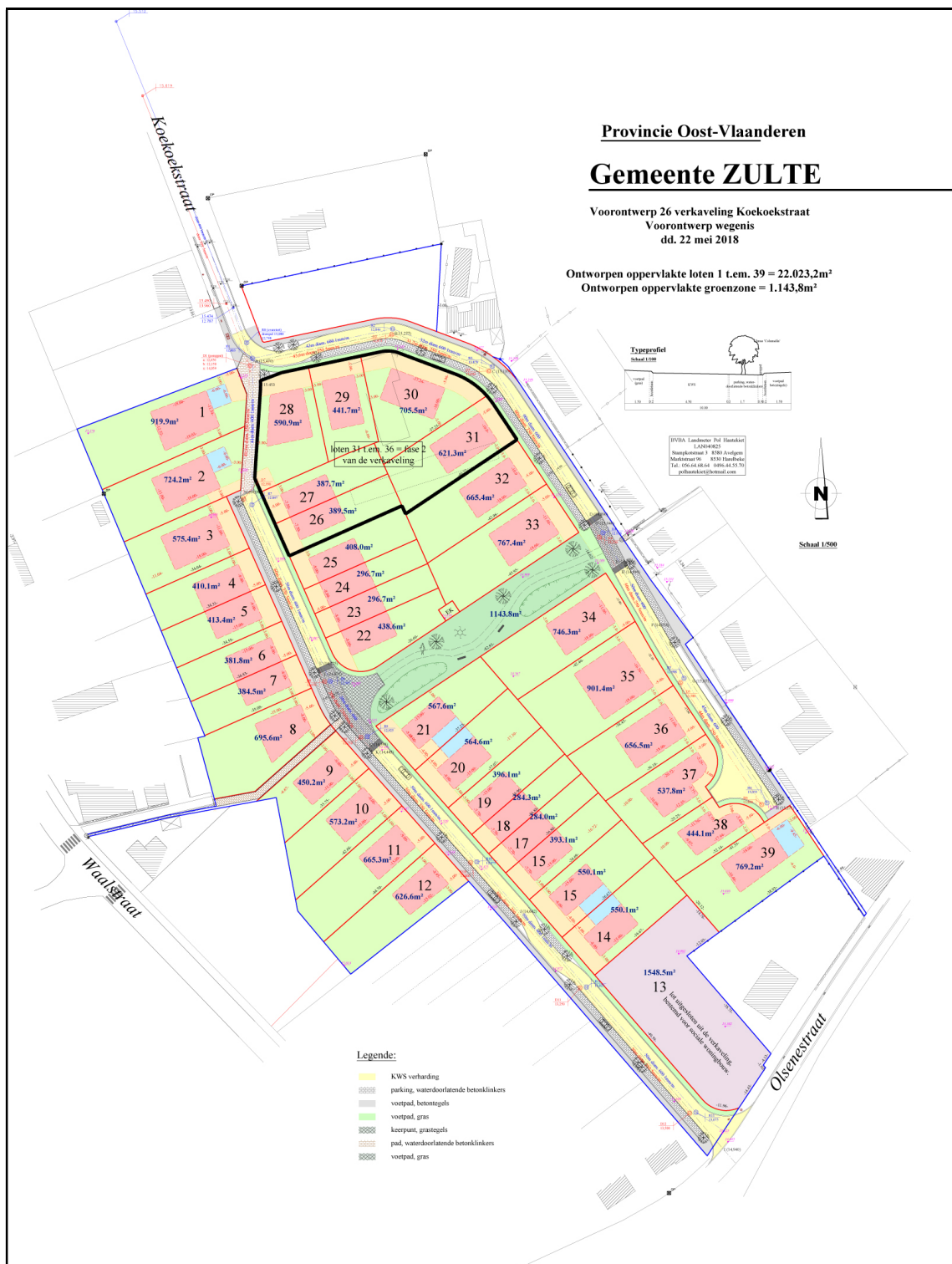

Figuur 6 Zicht op het noordwestelijke deel van het plangebied met kleine opslagplaats. (bron: erkend archeoloog)

3.2. GEPLANDE WERKEN

De werken starten in eerste instantie met de afbraak van de gebouwen in de noordwestelijke, zuidwestelijke en uiterst zuidelijke sector. Enkel de woning nr. 45 met bijgebouwen wordt nog niet afgebroken. In tweede instantie zullen de bomen op het plangebied gerooid worden.

Vervolgens zullen binnen het plangebied 39 loten gebouwd worden voorzien van groenzone. Ongeveer centraal op het plangebied wordt een grotere groenzone voorzien (1143m²). Een nieuwe wegenis zal een verbinding maken tussen de Koekoekstraat en de Olsensestraat. Ook in het oosten van het plangebied wordt een nieuwe wegenis aangelegd. Het zuidelijke deel van het plangebied is bestemd voor sociale woningbouw (1548m²).

Figuur 7 Uitsnede uit het plan der werken. (bron: initiatiefnemer)

3.3. IMPACTBEPALING VAN DE GEPLANDE WERKEN

De werken zullen een grote impact hebben op de ondergrond: het graven van de funderingen, de aanleg van diverse nutsleidingen, zwaar rollend verkeer binnen het plangebied. Al deze elementen zullen er voor zorgen dat het eventuele aanwezige archeologische erfgoed grondig verstoord zal worden.

4. ASSESSMENTRAPPORT

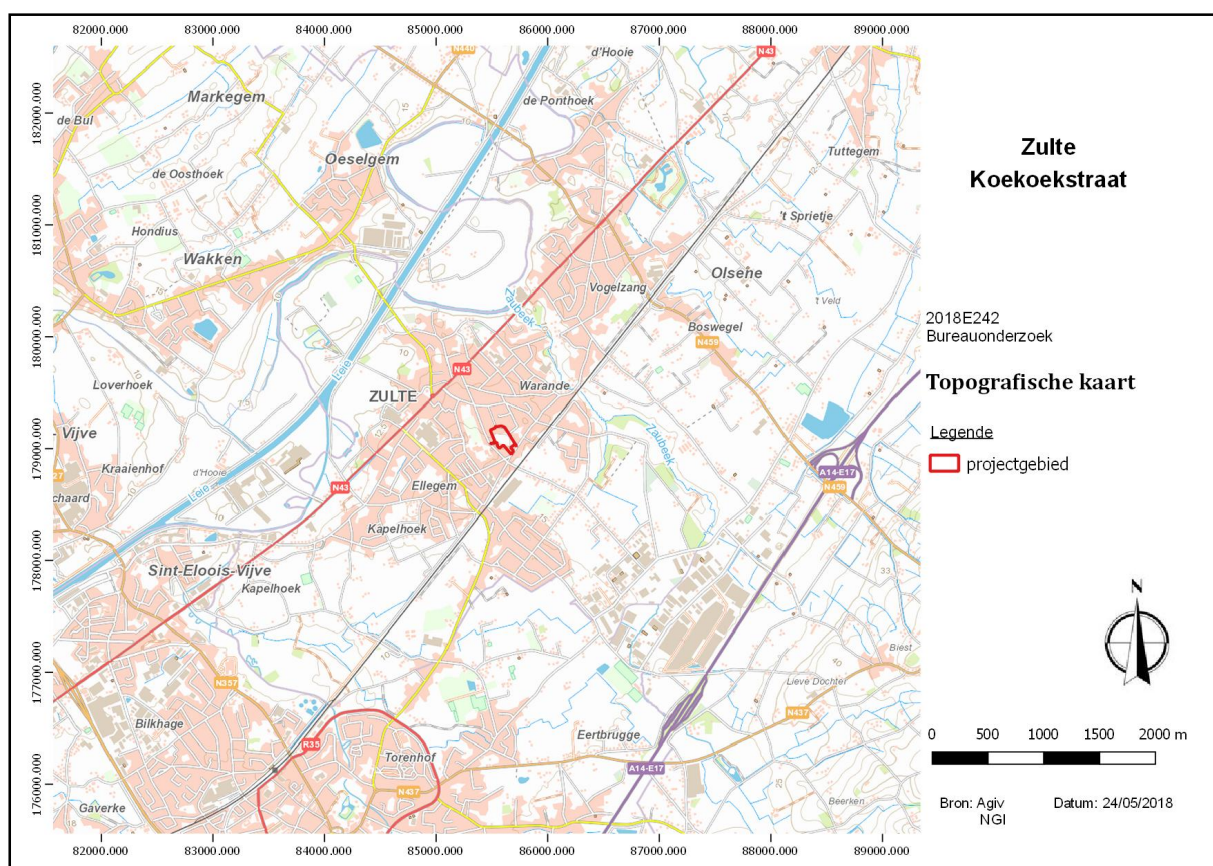
4.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING

De gemeente ligt in de provincie Oost-Vlaanderen. Zulte ligt net ten zuiden van de Leie en bestaat uit de deelgemeentes Olsene en Machelen. De gemeente Zulte ligt tussen de steden Deinze (in het noordoosten) en Waregem (in het zuidwesten).

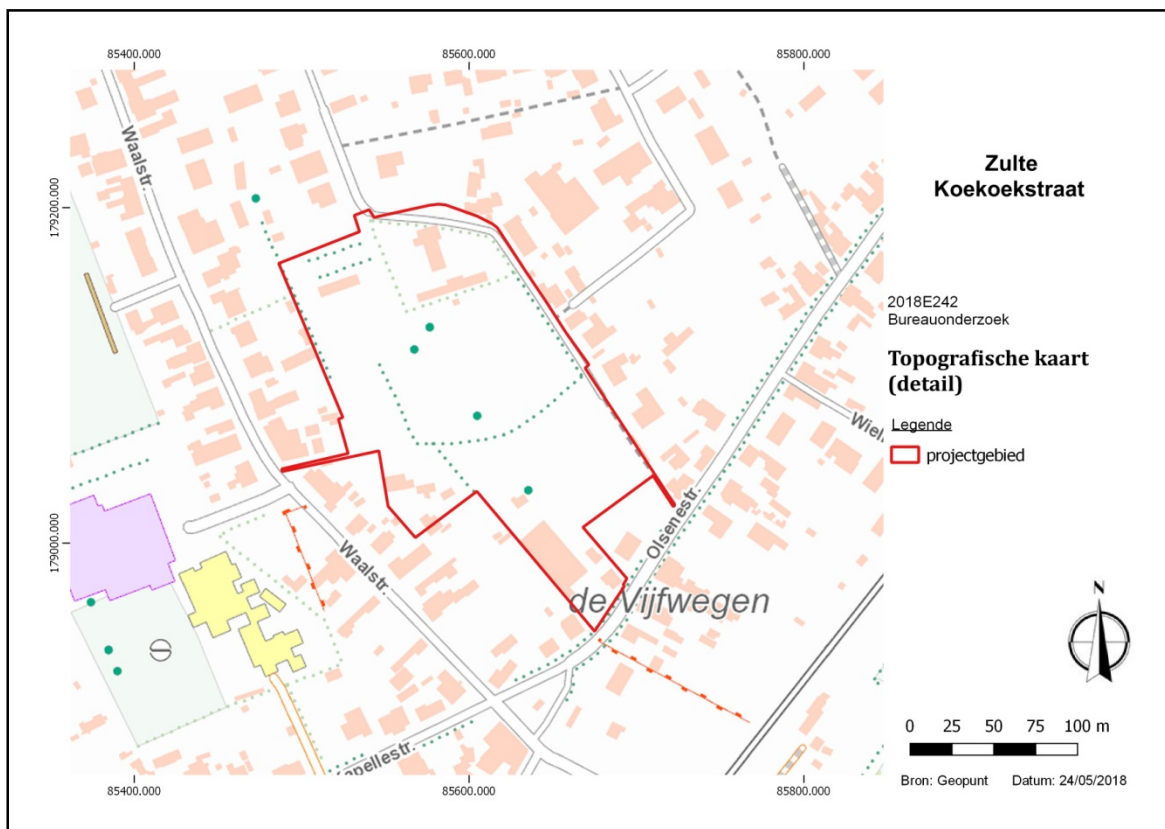
Het projectgebied ligt ten zuiden van de Koekoekstraat ten noorden van de Olsensestraat en ten oosten van de Waalstraat.

Kadastraal is het projectgebied terug te vinden onder: Zulte, Afdeling 1, Sectie C, perceelnrs. 131X, 131S, 132, 133Y, 133B2, 133C2, 105K, 107C, 107P, 107H, 107L, 107R.

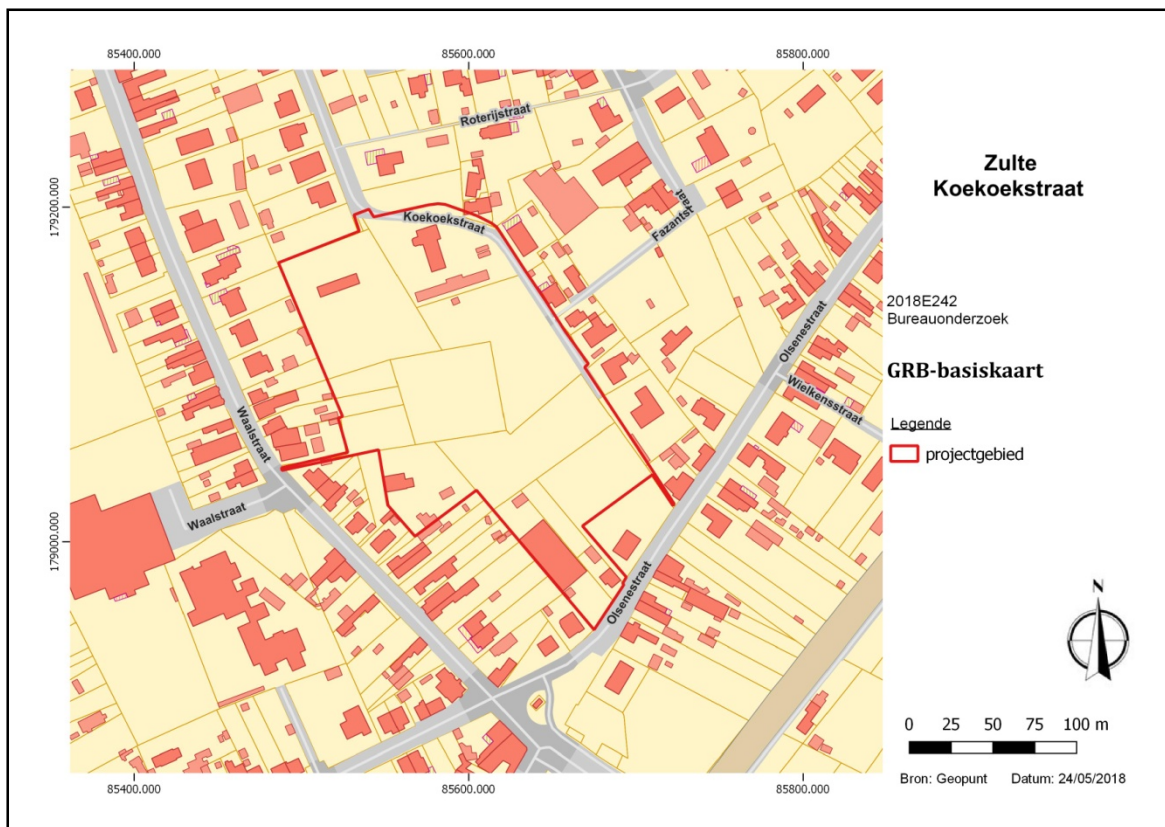
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het gebied voor het grootste deel gekarteerd als weiland (gele kleur). Ten noordwesten en centraal komt loofbos voor (groene kleur). Aan de rand van het plangebied komt zowel andere bebouwing (rode kleur) als akkerland voor (wit).

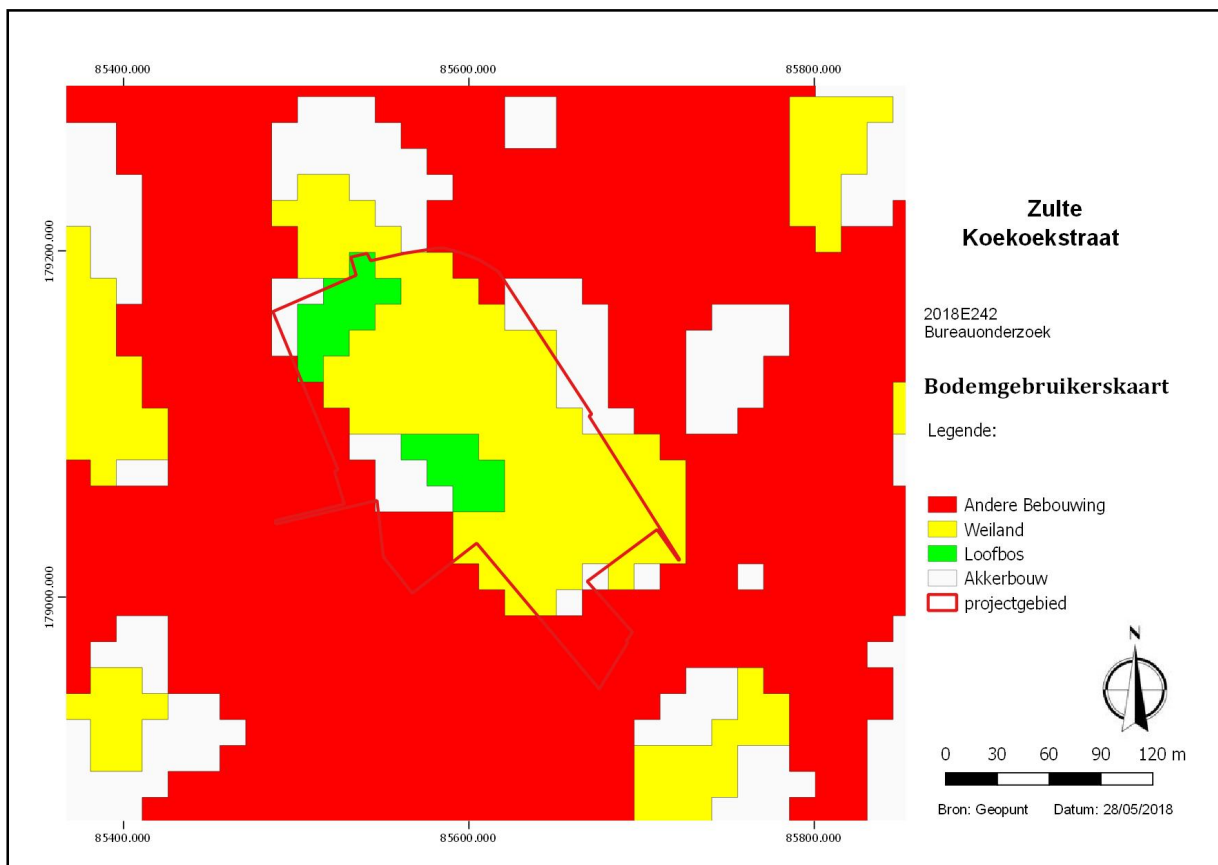
Figuur 8 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt en NGI)

Figuur 9 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt en NGI)

Figuur 10 Kadasterplan met aanduiding van de perceelnummers. (bron: geopunt)

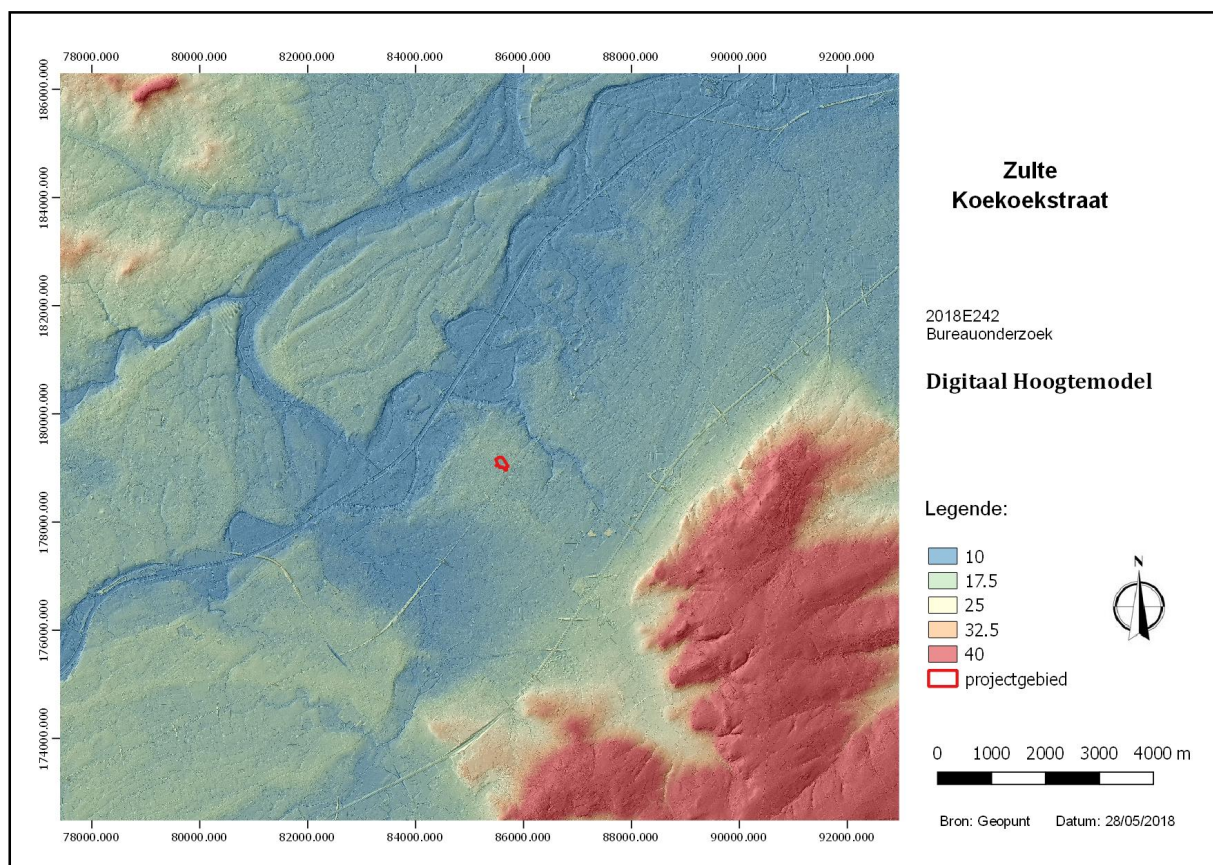
Figuur 11 Bodemgebruikerskaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

4.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING

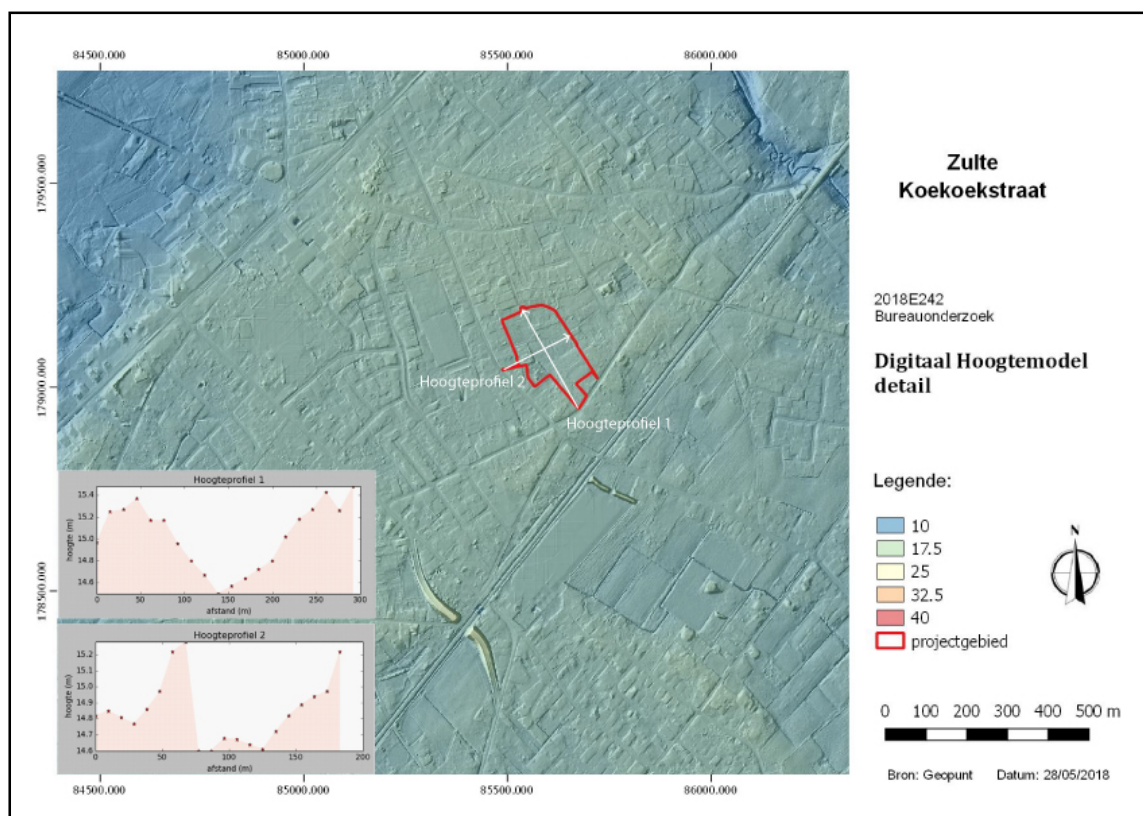
Het projectgebied bevindt zich in de Vlaamse Vallei. Deze Vlaamse Vallei erodeerde zich sinds het droogvallen van Noord-België aan het eind van het tertiair door de tertiaire substraten (2,5 miljoen jaar geleden). Op het digitaal hoogtemodel is te zien dat het projectgebied zich op een vrij brede NO-ZW georiënteerde rug bevindt. Deze rug bevindt zich op de oostzijde van de alluviale vlakte van de Leie.

Het plangebied is vrij vlak, de TAW varieert van zuid naar noord tussen +14,6m en +15,4m. Van west naar oost varieert het reliëf tussen +14,6m en +15,2m TAW. De Zoubeek loopt op circa 700m ten oosten van het plangebied. De Leie loopt op 1,5km ten noordwesten van het plangebied.

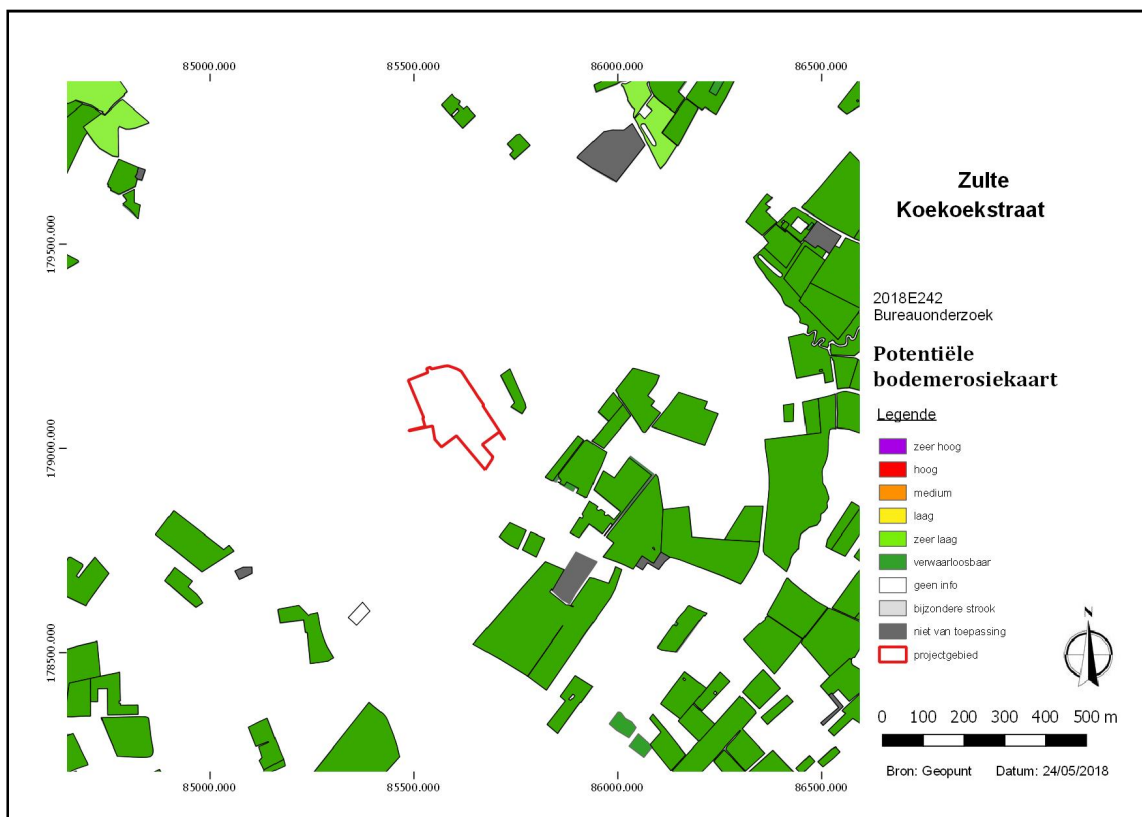
De bodemerosiekaart is ter hoogte van het plangebied wit gekleurd, dit betekent dat er geen info voorhanden is. Rondom het plangebied hebben de gronden een zeer laag tot verwaarloosbaar potentieel op erosie.

Figuur 12 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

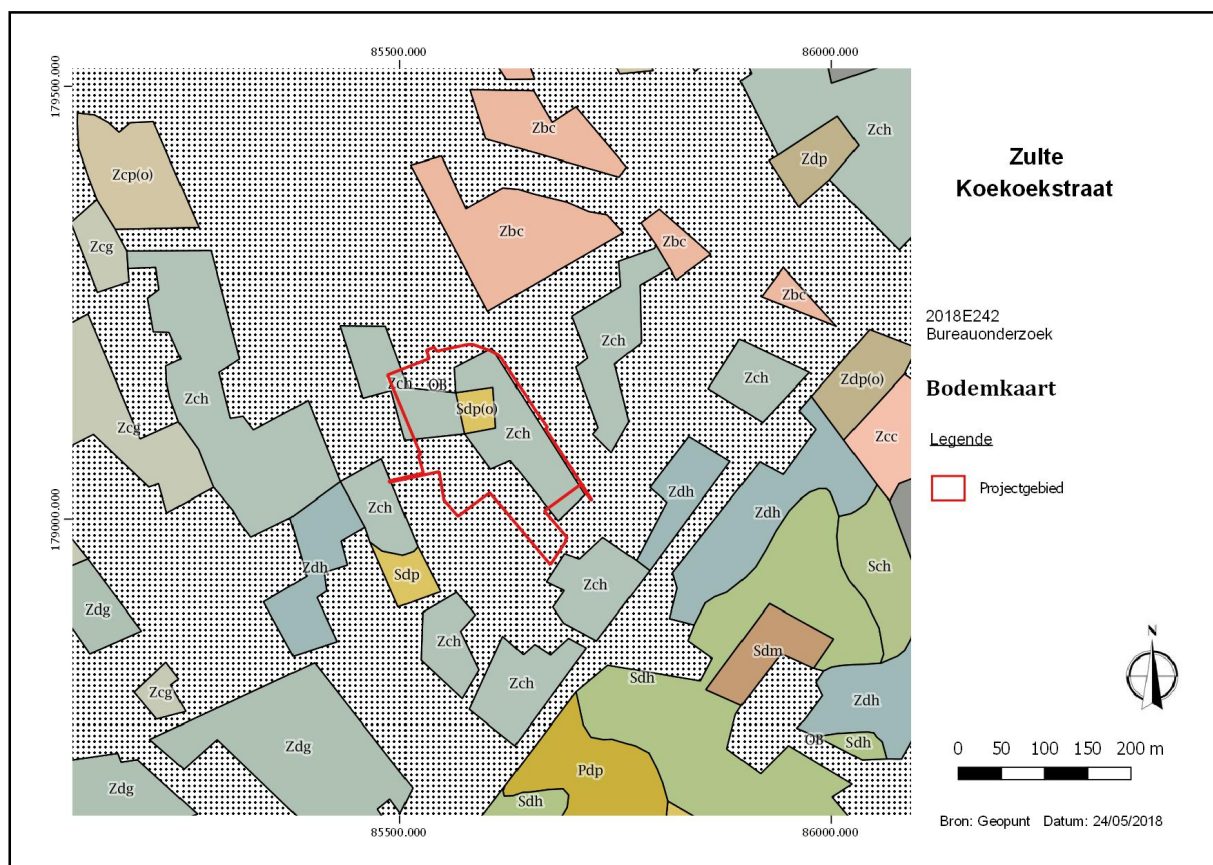
Figuur 13 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (bron: geopunt)

Figuur 14 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

4.3. BODEMKUNDIGE SITUERING

Een groot deel van het plangebied, ten oosten en ten noordwesten staat gekarteerd als **Zch**. Dit is een matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Centraal op het terrein komt een **Sdp(o)** bodem voor. Dit is een matig natte lemige zandbodem zonder profiel. De rest van het plangebied wordt gekarteerd als OB (bebouwde grond). Rekening houdend met de omliggende gronden kan verondersteld worden dat de OB gronden zandbodems zullen zijn.

Figuur 15 De bodemkaart en situering van het plangebied. (bron: geopunt)

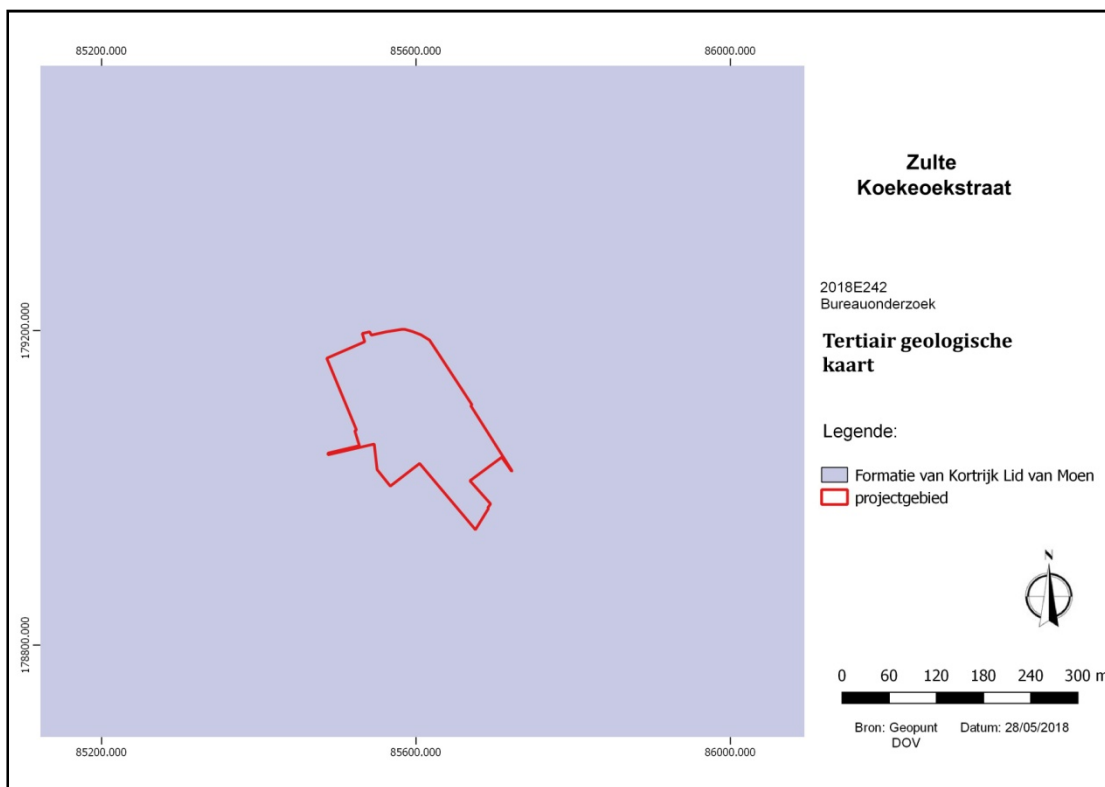
4.4. GEOLOGISCHE SITUERING

Op de tertiair geologische kaart bevindt het plangebied zich ter hoogte van het Lid van Moen, onderdeel van de Formatie van Kortrijk. Het Lid van Moen is opgebouwd uit grijze klei tot silt, kleihoudend en kleilagen.

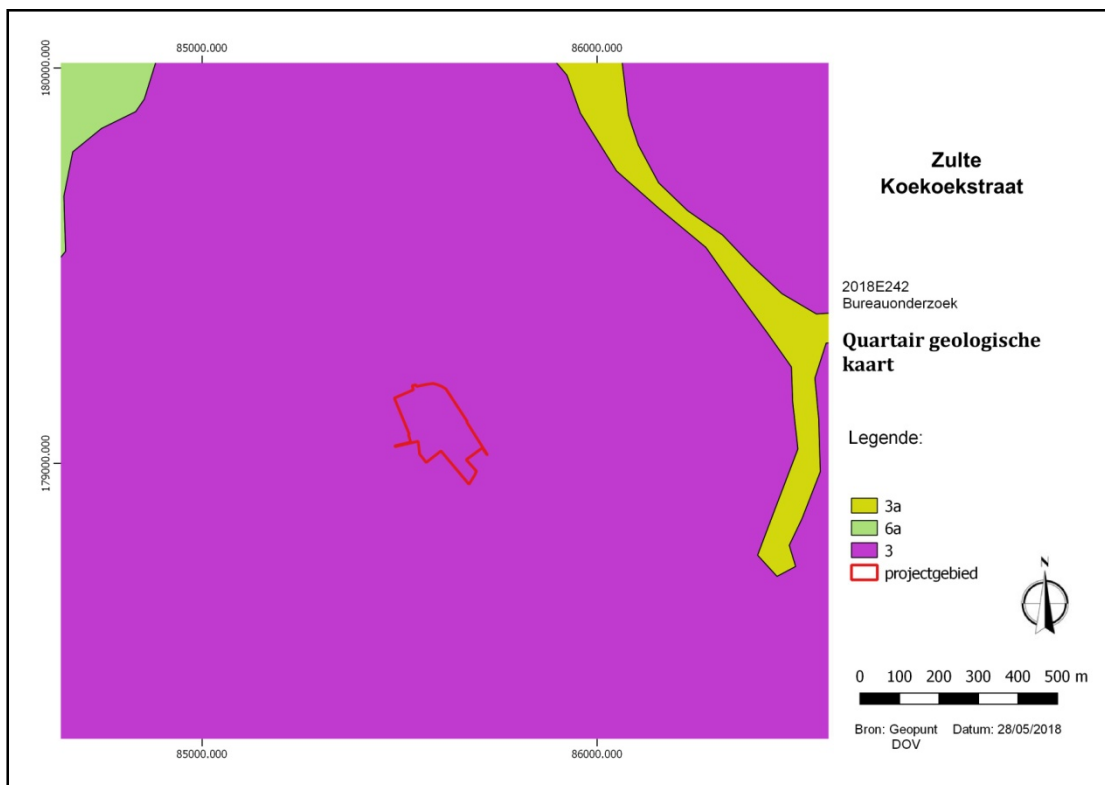
De quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit het type **3**. Dit houdt in dat er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. De opbouw van dit profieltype is als volgt:

- **ELPw** (karteereenheid is mogelijk afwezig): dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Het betreft zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. **HQ** (karteereenheid is mogelijk afwezig): Dit zijn hellingsafzettingen van het Quartair.
- **FLPw**: Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen)

De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

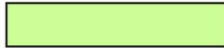

Figuur 16 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

Figuur 17 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

3

ELPw en/of HQ
FLPw

- * De karteereenheid is mogelijk afwezig.
- ELPw** Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
- HQ** Hellingsafzettingen van het Quartair.
- FLPw** Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 18 Uitleg type 3 Quartair geologische kaart. (bron: geopunt)

4.5. HISTORISCHE SITUERING

4.5.1. ALGEMEEN⁴

De benaming 'Sulta' wordt voor het eerst gebruikt in 1182, vermoedelijk afgeleid van het Germaanse woord 'sula', wat modderpoel betekent. De naamsverklaring doet vermoeden dat de gemeente ontstaan is uit een Germaanse nederzetting aan de Leieboorden, een nederzetting van Salische Franken. De grenzen van deze nederzetting werden gevormd door de natuurlijke waterlopen de Leie (noord en west), Zaubeeek (oost) en Gaverbeek (zuid) en werden waarschijnlijk in de loop van de 8ste eeuw vastgelegd tijdens de Karolingische heerschappij.

De huidige gemeentegrenzen vinden hun oorsprong in de grenzen van de kerkelijke parochies tijdens de middeleeuwen. De heerlijkheid van Zulte werd aanvankelijk 'Te Lake' genoemd, naar de bezittende familie (13de eeuw). De heerlijkheid Te Lake kan gesitueerd worden rond het kasteel van Zulte. Aangezien er een parochiekerk gebouwd was op de heerlijkheid, wordt gesproken over een dorpsheerlijkheid. De heer van Zulte was onderdanig aan de Graaf van Vlaanderen. De dorpsheerlijkheid Zulte vormde ruim drie eeuwen lang (halfweg 13de tot halfweg 16de eeuw) een unie met de dorpsheerlijkheid van Heester. Na de familie Te Lake kwam de heerlijkheid in handen van de families van Gavere, ook de Liedekerke genoemd, de graven van Hulst, d' Ennetieres en de Beer. Laatst genoemde verkocht de heerlijkheid in 1715 aan J.S. Limnander, heer van 'ter Werft'. De laatste heer van Zulte was K. Limnander.

Voor de Franse Revolutie behoorde Zulte tot de kasselrij Kortrijk. De kasselrij was ingedeeld in 5 kantons, de zogenaamde roeden. Zulte behoorde tot de roede van Deinze. Na de annexatie bij de Franse Republiek (1795) werd het oude graafschap Vlaanderen opgedeeld in twee departementen (Leie en Schelde), met aan het hoofd een prefect. Zulte behoorde vanaf dat moment tot het Scheldedepartement. Hieruit groeide later de provincie Oost-Vlaanderen.

De gemeente Zulte bestaat overwegend uit ziltige zandgronden die weinig geschikt zijn voor landbouw. De bossen verdwenen geleidelijk tijdens de 19de eeuw en maakten plaats voor akkerbouw. Tijdens de 20ste eeuw werd ook plaats geruimd voor woningbouw en industrie. Aan het eind van de 19de eeuw kwamen handel en nijverheid tot bloei onder impuls van de familie Martens. De familie richtte zich op stokerij-brouwerijen, breigoedateliers, leerlooierijen,

⁴ Tekst gebaseerd op <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121378> en <https://www.zulte.be/website/5-www/9-www.html> (geraadpleegd op 30/05/2017).

wolwasserijen en wolspinnerijen. Door de uitbouw van het (spoor)wegennet en de verbreding en kanalisering van de Leie (1972) werd ook de industrie in de regio verder gestimuleerd.

4.5.2. KAARTMATERIAAL

Een eerste kaart die voorhanden is, is de Frickx-kaart uit 1744. Op deze kaart van Frickx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden. Burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten immers zeer weinig aandacht. Het georefereren van dergelijke kaarten is, doordat zij niet schaalvast zijn, vrijwel onmogelijk. Een volgende kaart is de Villaret-kaart (1745-1748). Op deze kaart is ter hoogte van het plangebied deels bos (in het oosten en het noordwesten) en deels weiland weergegeven. Op het westelijke deel van het plangebied staat bebouwing weergegeven. De Olsensestraat (ten zuiden) en de Waalstraat (ten westen) zijn ook al aangelegd en zichtbaar op de kaart.

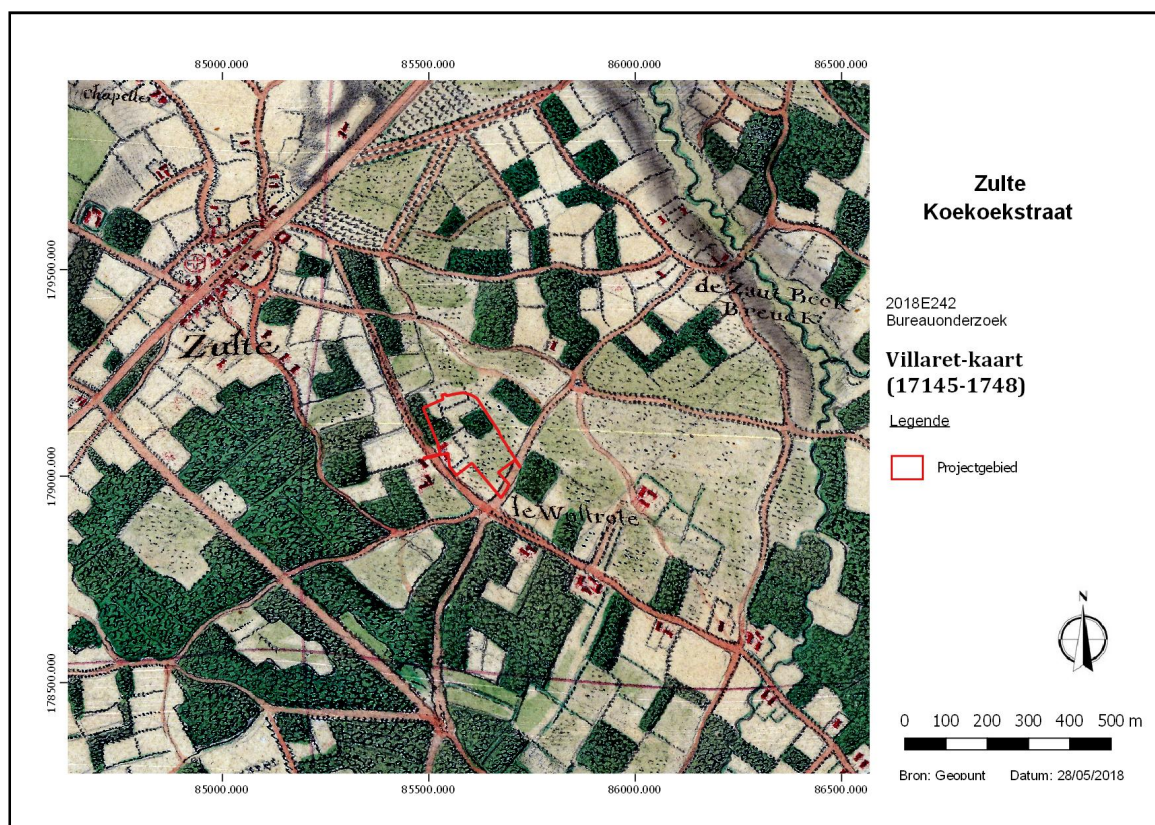
Op de kaart van Ferraris (1777) is een groter deel van het plangebied afgebeeld als bos (in het noordwesten). Aan de westelijke zijde staat een woning afgebeeld. Ten noorden van deze woning worden de gronden als akkerland weergegeven. Een deel van het plangebied in het zuidoosten wordt als heide afgebeeld.

Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) worden enkele perceelsgrenzen weergegeven binnen het plangebied. De kaart Vandermaelen (1846-1854) is weinig gedetailleerd en biedt geen verdere informatie omtrent het plangebied. De Poppkaart (1842-1879) vertoont een grote gelijkenis met de Atlas der Buurtwegen.

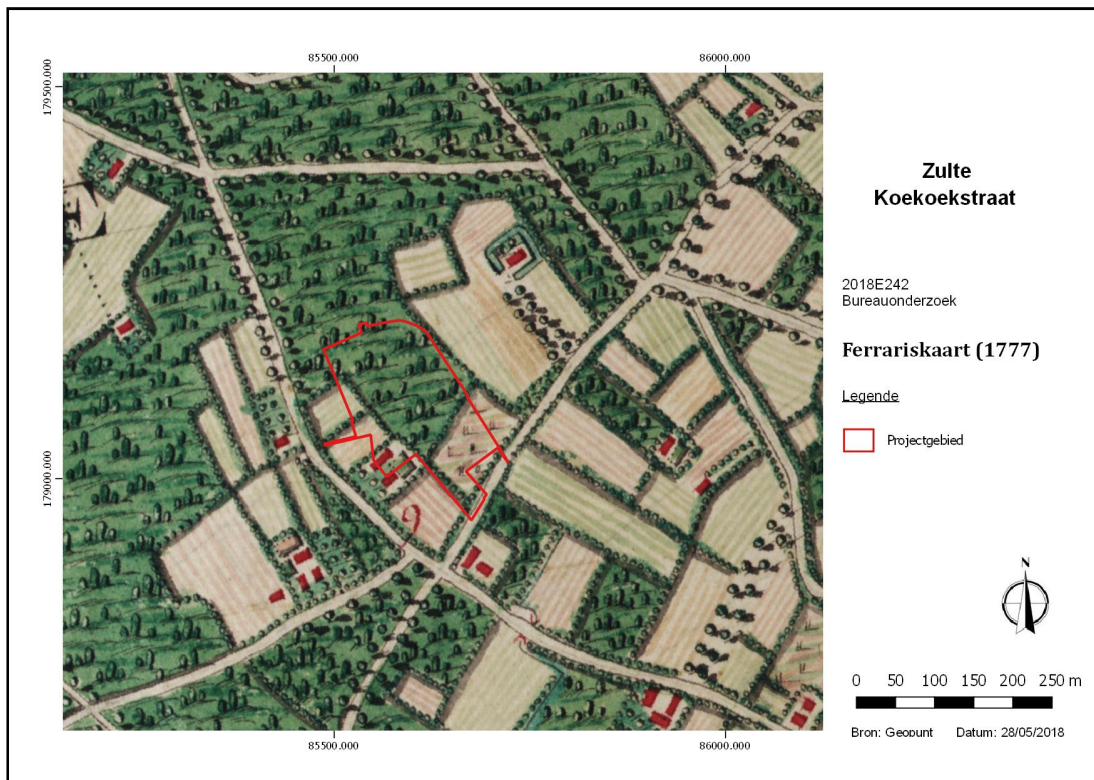
Op de orthofoto uit 1971 is te zien dat er binnen het plangebied reeds meer bebouwing staat. De woning ter hoogte van de Olsensestraat is reeds aanwezig en ook de opslagplaats. Ook de woning in het uiterste noordoosten van het plangebied staat reeds op het plangebied. De woning aan de westelijke zijde tenslotte staat er ook reeds. Een groot deel van het plangebied in het noordwesten lijkt bebost. Op de orthofoto's van 1990, 2012 en 2017 is er weinig verschil te merken. Enkel de bebossing in het noordwesten van het plangebied verdwijnt. Ter hoogte van dit bos is nu een opslagplaats zichtbaar.

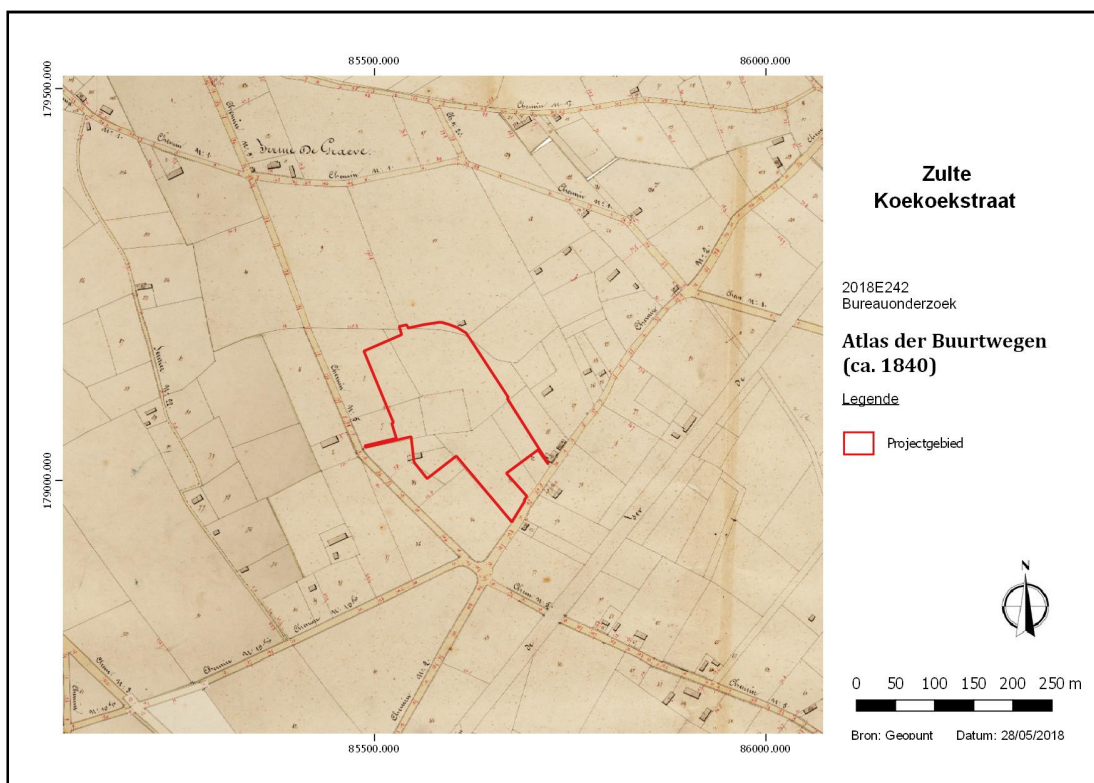
Figuur 19 Frickx-kaart (1744) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

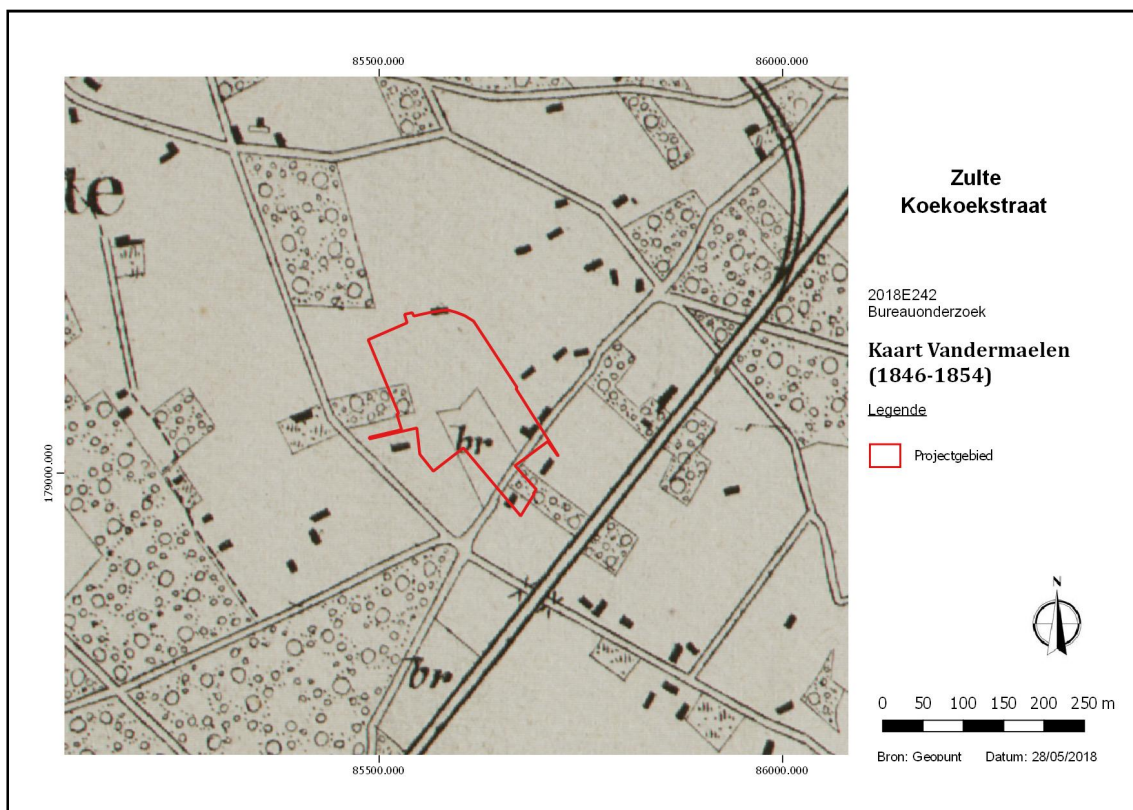
Figuur 20 Villaret-kaart (1745-1748) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

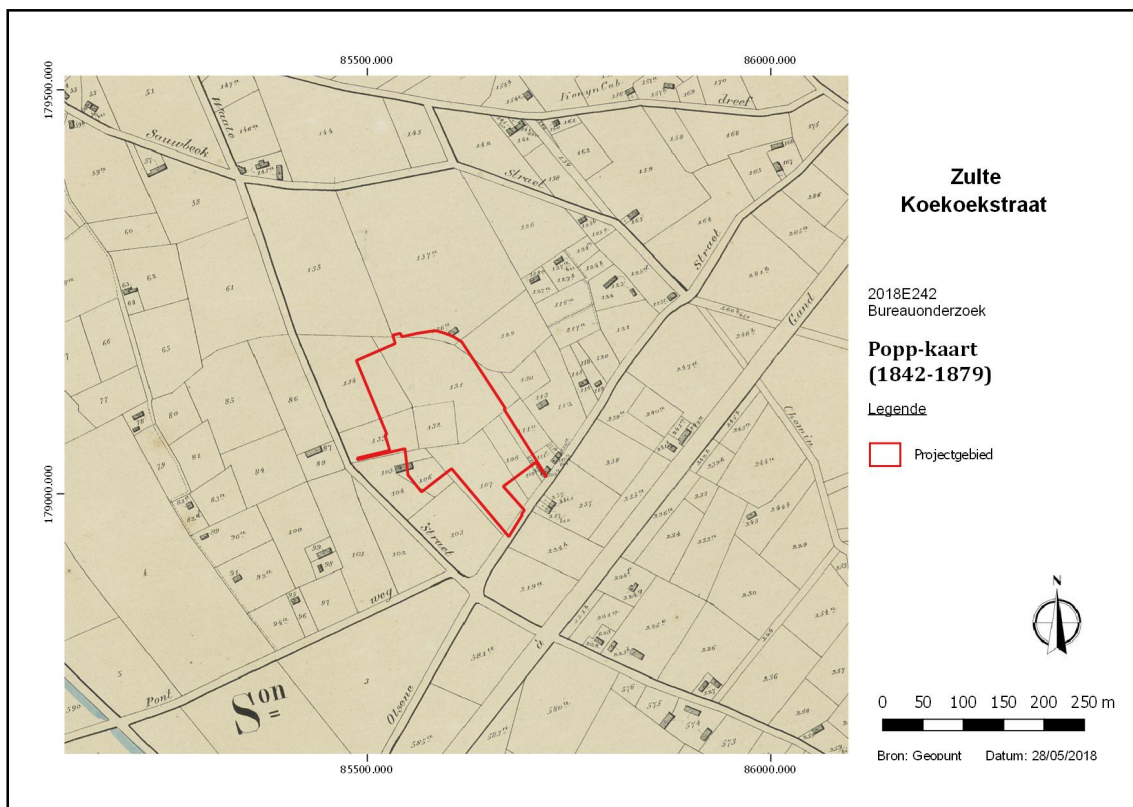
Figuur 21 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

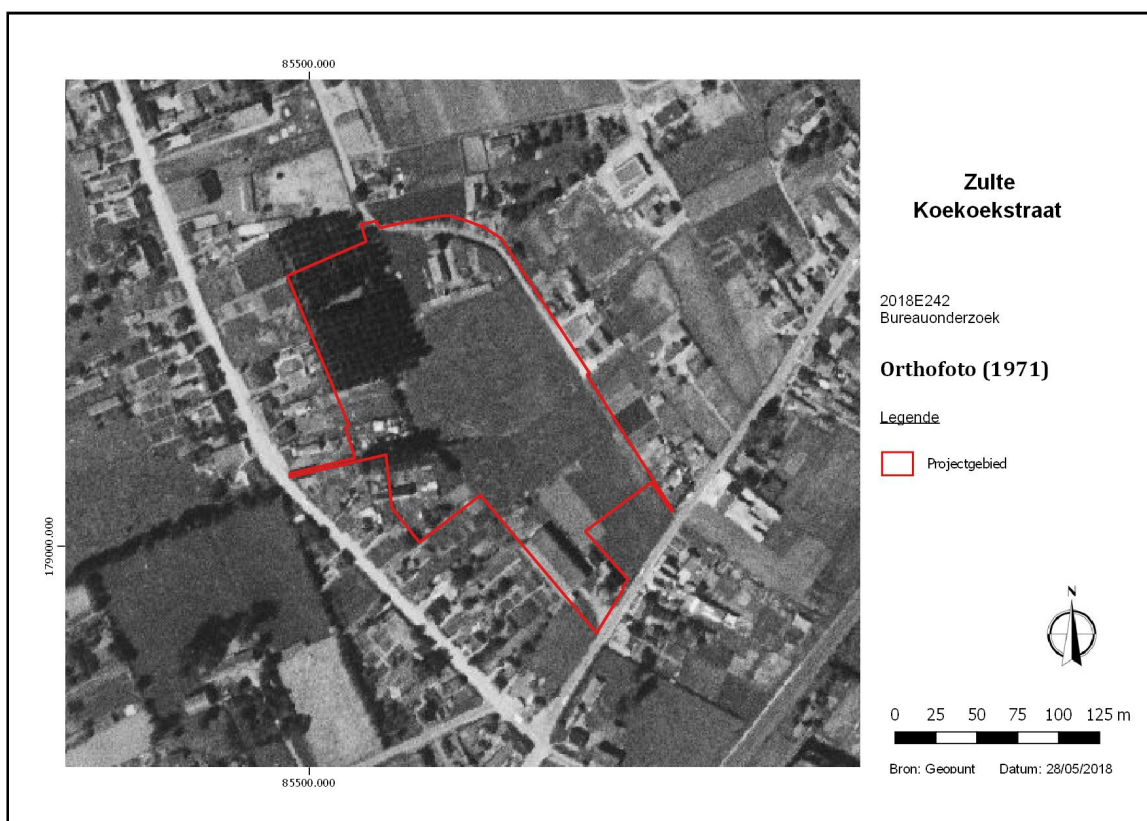
Figuur 22 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

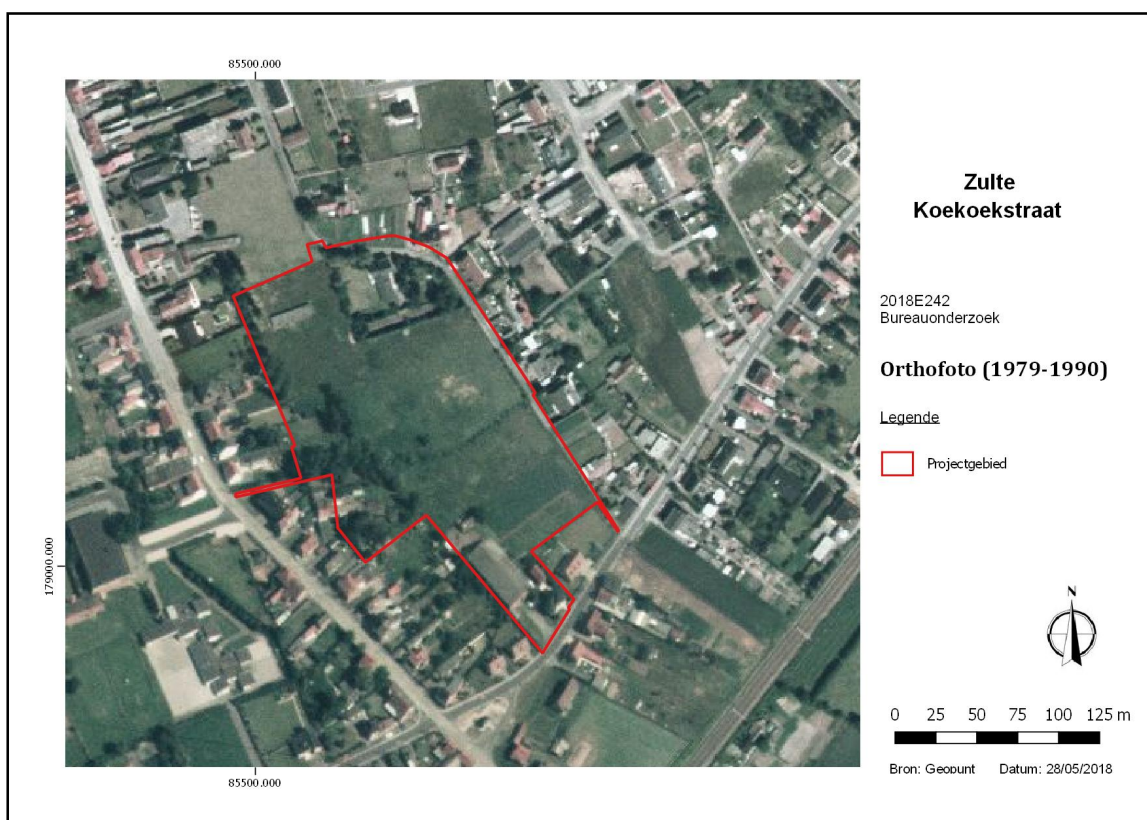
Figuur 23 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

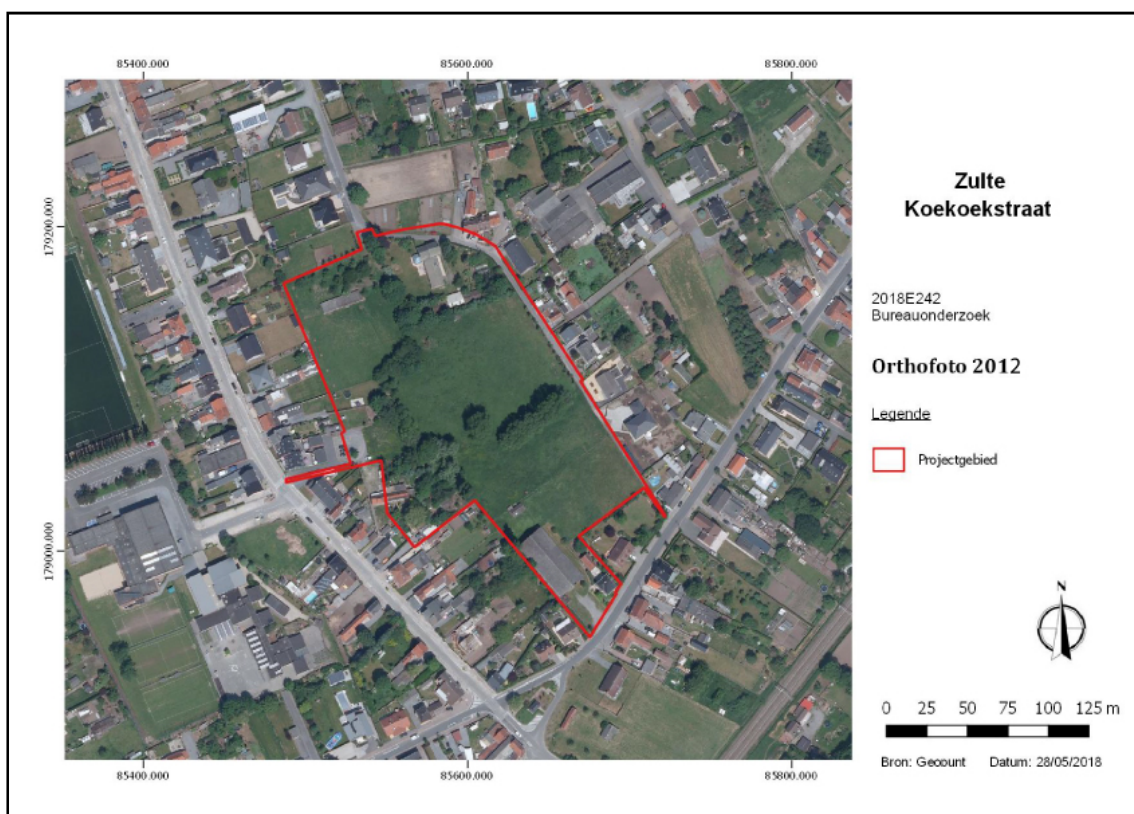
Figuur 24 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

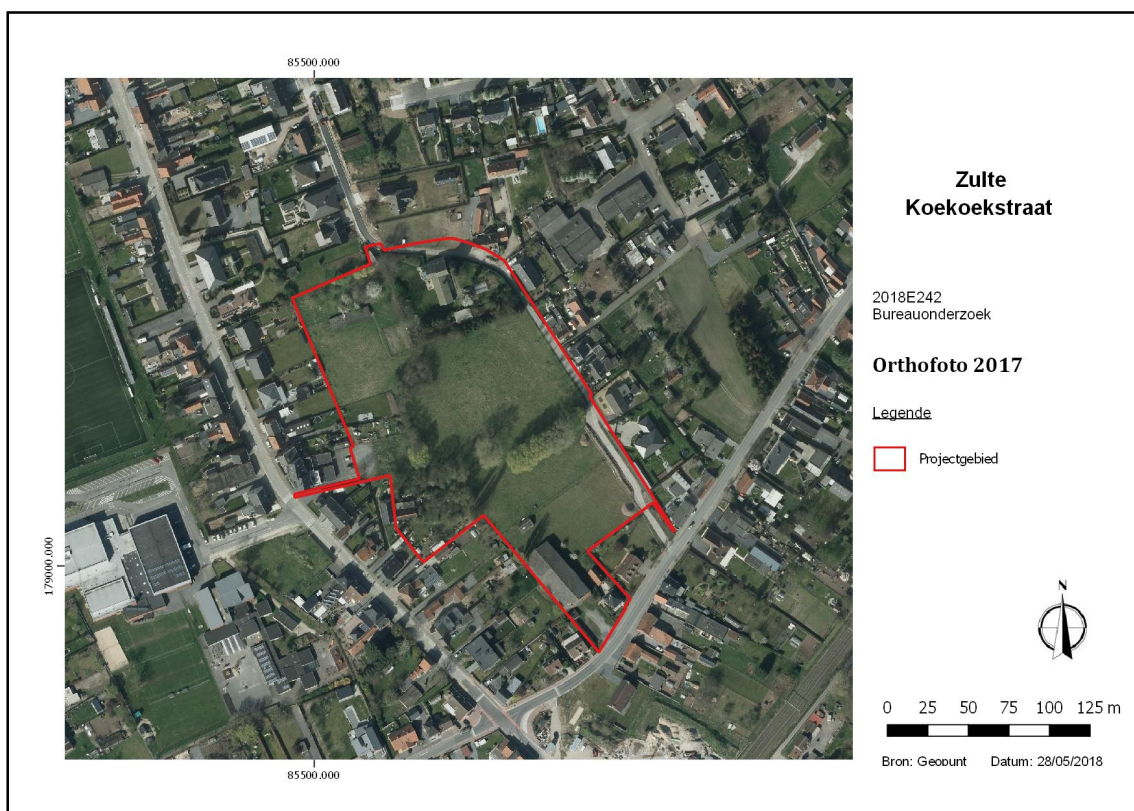
Figuur 25 Orthofoto uit 1971. (bron: geopunt)

Figuur 26 Orthofoto uit 1990. (bron: geopunt)

Figuur 27 Orthofoto uit 2012. (bron: geopunt)

Figuur 28 Orthofoto uit 2017. (bron: geopunt)

4.6. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving (buffer 1km) enkele archeologische vindplaatsen vastgesteld.

Steentijd

Ter hoogte van de Oude Waalstraat I (ID 32882) werd tijdens een opgraving in 1902 een neolithische nederzetting gevonden. Er werden pijlpunten, krabbers, afslagen in silex en enkele fragmenten vaatwerk zonder versiering gevonden.⁵

Net ten zuidwesten van het plangebied werd tijdens rioleringswerken een ongepolijste bijl uit de neolithische periode gevonden.⁶

Romeinse periode

In het noordoosten van het plangebied (ID31569) werden enkele Romeinse brandrestengraven uit de midden-Romeinse periode gevonden.⁷ In het zuidwesten van het plangebied, net op de rand van de buffer, bevindt zich een Romeinse nederzetting (ID 174).

(post)Middeleeuwen

Ten noordwesten bevindt zich de Sint-Pieterskerk (ID 31558). De kerk dateert uit de 12de eeuw.⁸ Ten noordwesten van deze kerk bevindt zich een hoeve (ID 31560).⁹ Ten westen van het plangebied bevindt zich de Oude Pastorij (ID 31565). Deze was in oorsprong vermoedelijk omwald. Ten oosten van het plangebied bevindt zich het zogenaamde “Blauw Kasteelken”. Het betreft een bestaande hoeve (althans in 1980), gebouwd op het neerhof van een verdwenen slot. Het slot bestond zeker al in 1363, het werd afgebroken in de 18de eeuw.¹⁰

⁵ DE LOE A. 1905, pp. 172-173.

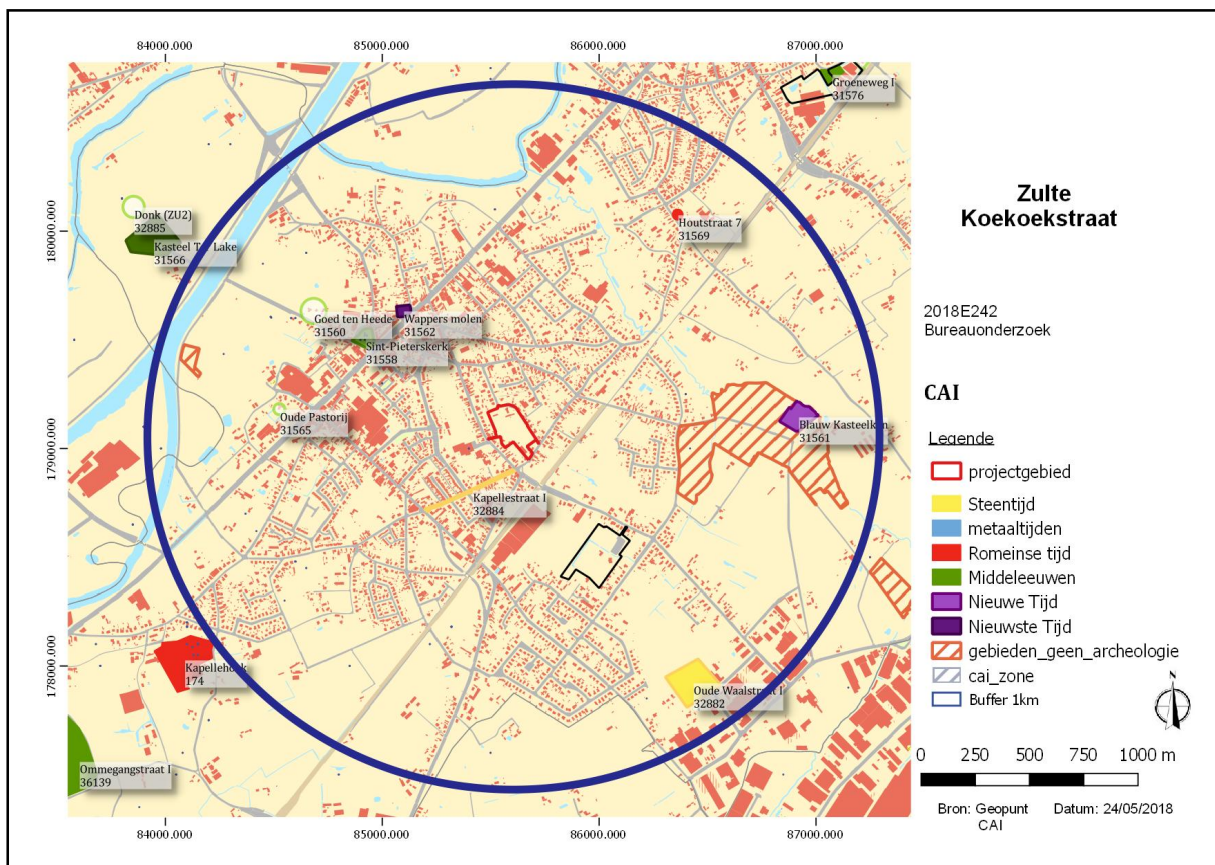
⁶ BOURGEOIS J. 1986, pp. 19-20.

⁷ DE MULDER G., 1994-1995, pp. 22-28.

⁸ GOEMINNE L., 1980, pp. 81-83.

⁹ Ibidem.

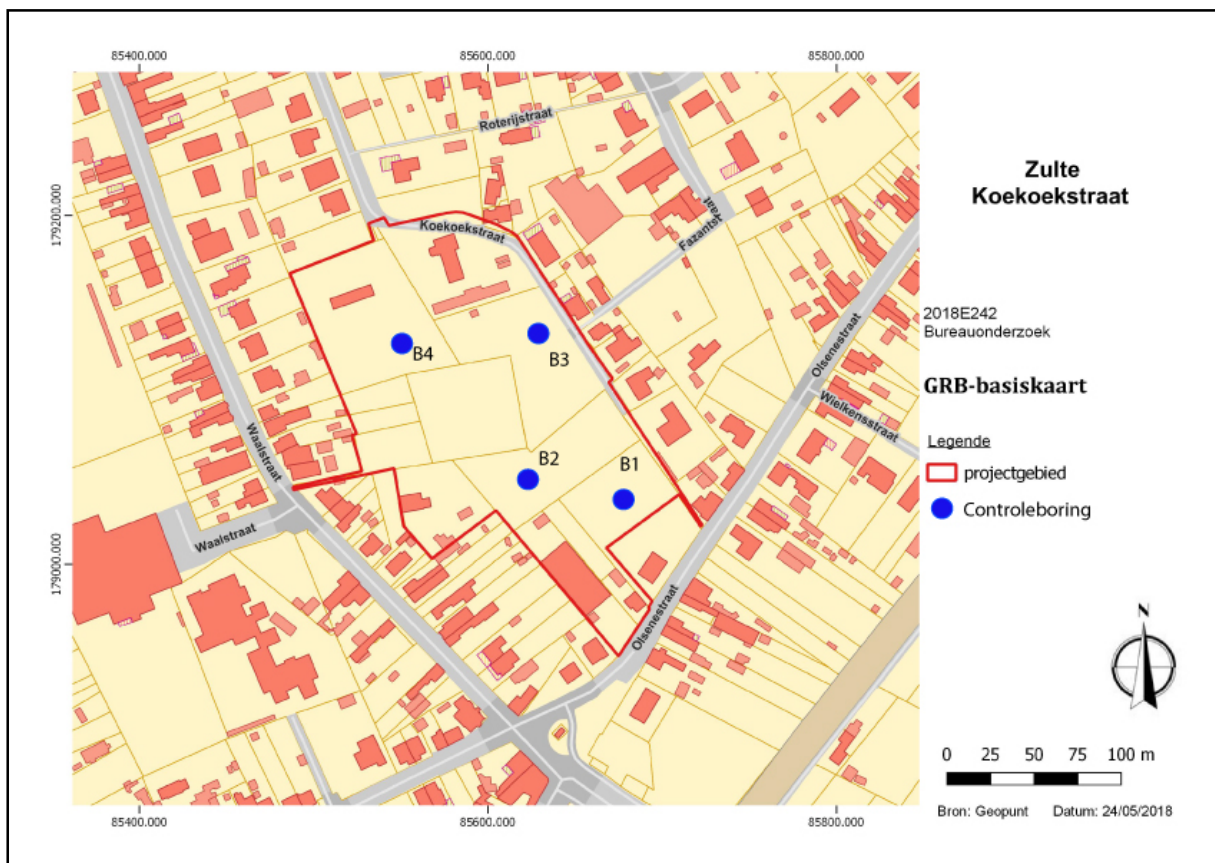
¹⁰ VANDEPUTTE M., 1980, pp. 84-87.

Figuur 29 CAI (Centraal Archeologische Informatie) op GRB-basiskaart. (bron: CAI en geopunt)

4.7. VERSTORINGSHISTORIEK

Om de gaafheid van de bodemopbouw te controleren binnen het plangebied werden enkele manuele controleboringen gezet. In de vier boringen werd de onaangeroerde C-horizont bereikt. Deze C-horizont was een licht vochtige bleekbeige zandbodem.

Figuur 30 GRB-basiskaart met aanduiding van de locatie van de controleboringen. (bron: geopunt)

Boring 1

In deze boring werd een 30cm dikke Ap-horizont waargenomen. De B-horizont daaronder was zwak ontwikkeld, lichtbruin en had een dikte van 10cm. Op 40cm onder het maaiveld werd de C-horizont bereikt, een geelbeige zandige bodem.

Boring 2

In deze boring was de bovenste laag een vrij humeuze Ap-horizont met een dikte van circa 40cm. Daaronder werd opnieuw een zwak ontwikkelde B-horizont waargenomen (circa 10cm dik). De C-horizont bevond zich op een diepte van 50cm en was een zandige en licht vochtige geelbruine bodem.

Boring 3

De Ap-horizont was hier iets dikker, namelijk circa 60cm. Onder dit pakket bevond zich een lichtbruine B-horizont met een dikte van 20cm. De C-horizont werd waargenomen op een diepte van 80cm onder het maaiveld. Ook hier was de onaangeroerde grond geelbruin en zandig.

Boring 4

In deze laatste boring werd eveneens een dikkere Ap-horizont waargenomen, naar onderen toe was deze vrij humeus. Op 75cm diepte werd een overgang naar een bruine B-horizont waargenomen. Op circa 85cm onder het maaiveld bevond zich de zandige C-horizont.

Figuur 31 Boring 1. (bron: erkend archeoloog)

Figuur 32 Boring 2. (bron: erkend archeoloog)

Figuur 33 Boring 3. (bron: erkend archeoloog)

Figuur 34 Boring 4. (bron: erkend archeoloog)

5. SYNTHESE

5.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON

Op basis van bovenstaande informatie kan een archeologisch verwachtingspatroon naar voren worden geschoven. Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. Een eerste bruikbare kaart, namelijk de Villaret-kaart uit 1745-1748 toont aan dat het plangebied bebost was en dat er bebouwing was in het uiterste westen. Op de Ferrariskaart uit 1777 is een groot deel van het plangebied bebost. Een deel in het zuidoosten is heidegrond. Ook de bebouwing in het westen staat afgebeeld.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. Rondom het plangebied werden reeds resten uit de steentijd (neolithische periode) tot de middeleeuwen gevonden. Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de alluviale vlakte van de Leie, op een lichte verhevenheid. De plaats kan een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op de mens. Artefacten uit de steentijd kunnen zich binnen het plangebied bevinden. Uit de controleboringen blijkt dat de bodemopbouw binnen het plangebied vrij gaaf is. Eventueel aanwezige archeologische resten kunnen zich manifesteren onder de huidige Ap-horizont.

5.2. AFWEGING GEPLANDE WERKEN VS VERDER ONDERZOEK

Op basis van alle gegevens uit het vooronderzoek wordt een afweging gemaakt over de te nemen maatregelen. In eerste instantie wordt gekeken naar non-destructieve methodes. Dit zijn onderzoeken die onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' vallen. Hieronder wordt het landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie verstaan. Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

De werken starten in eerste instantie met de afbraak van diverse gebouwen en het rooien van de bomen binnen het plangebied. Vervolgens zullen 39 loten verkaveld worden. De werken zullen

het bodemarchief grondig verstoren. Het graven van de funderingen, de aanleg van diverse nutsleidingen, zwaar rollend verkeer binnen het plangebied, al deze elementen zullen er voor zorgen dat het eventuele aanwezige archeologische erfgoed grondig verstoord zal worden over het volledige plangebied.

5.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM

Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname. In het geval van “Zulte Koekoekstraat” is een landschappelijk booronderzoek zinvol. Het plangebied ligt ten zuiden van de alluviale vlakte van de Leie. Om de aanwezigheid van een paleobodem te controleren en daarmee het potentieel op steentijdsites in te schatten is het nuttig om enkele landschappelijke boringen binnen het plangebied uit te voeren.

Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Een dergelijk onderzoek kan een aanwijzing geven over mogelijk aanwezige resten, maar biedt geen informatie over de aard van de resten, de bewaring of datering. Vanuit economisch oogpunt is het dan ook niet zinvol dergelijke methode in te zetten op een dit projectgebied.

Veldkartering en metaaldetectie

Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein. Veldkartering dient (bij voorkeur) uitgevoerd te worden op akkers waardoor deze onderzoeksmethode voor dit projectgebied niet efficiënt te noemen is (het plangebied bestaat grotendeels uit weiland). Een methode als veldkartering geeft daarenboven nooit met zekerheid uitsluitsel over de aan- of afwezigheid, en vooral bewaring van een archeologische site. Bijgevolg kan veldkartering voor dit projectgebied geen meerwaarde bieden en is de potentiële kenniswinst via deze methode dan ook klein tot nihil.

5.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek

Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen. In het geval van “Zulte Koekoekstraat” is een boorcampagne met als doel de lokalisatie en waardering van een afgedekte archeologische site aangewezen als blijkt dat er zich paleobodems binnen het plangebied bevinden. Dit zal blijken na het uitvoeren van de landschappelijke boringen.

Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen. Gelet op de verwachting van klassieke sporenarcheologie, onmiddellijk onder de bouwvoor, is een proefsleuvenonderzoek de aangewezen manier om eventueel bedreigd archeologisch erfgoed in kaart te brengen. Op basis van de waargenomen relictten kan een gefundeerde beslissing genomen worden in functie van eventueel vervolgonderzoek.

Om het projectgebied verder te evalueren wordt een vervolgonderzoek in uitgesteld traject voorgesteld in de vorm van proefsleuven. Het totale terrein is 27600m² groot waarvan 24600m² onderzocht kan worden. 10% oftewel 2460m² dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 615m² aan kijkvensters, dwars- of volsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 3075m² onderzocht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

5.5. ONDERZOEKSVRAGEN

Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. Een eerste bruikbare kaart, namelijk de Villaret-kaart uit 1745-1748 toont

aan dat het plangebied bebost was en dat er bebouwing was in het uiterste westen. Op de Ferrariskaart uit 1777 is een groot deel van het plangebied bebost. Een deel in het zuidoosten is heidegrond. Ook de bebouwing in het westen staat afgebeeld.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. Rondom het plangebied werden reeds resten uit de steentijd (neolithische periode) tot de middeleeuwen gevonden.

Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Binnen het plangebied staan enkele woningen en opslagplaatsen. De bouw van deze gebouwen zal een zekere verstoring met zich meegebracht hebben. Uit de controleboringen kan geconcludeerd worden dat de bodemopbouw binnen het plangebied vrij intact is.

Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Niet van toepassing.

Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De werken zullen een grote impact hebben op het aanwezige bodemarchief (graven funderingen, aanleg nutsleidingen, zwaar rollend verkeer).

Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek.

Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Zie Programma van Maatregelen.

6. BESLUIT

De archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 27600m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen.

Het plangebied bevindt zich te Zulte (provincie Oost-Vlaanderen) en heeft een oppervlakte van circa 27600m². Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit weiland. Op het terrein staan enkele bomen. In de noordoostelijke hoek van het plangebied staat een woning nr. 45 met bijgebouwen, samen circa 600m². In de noordwestelijke hoek staat een gebouwtje (opslagplaats) met een oppervlakte van 160m². In de zuidwestelijke hoek van het plangebied staat een woonst nr. 119 met enkele bijgebouwen, samen 250m². In het uiterste zuiden van het plangebied tenslotte, bevinden zich een woning nr. 65 met enkele opslagplaatsen. Samen hebben de gebouwen een oppervlakte van 950m².

De werken starten in eerste instantie met de afbraak van de gebouwen in de noordwestelijke, zuidwestelijke en uiterst zuidelijke sector. Enkel de woning nr. 45 met bijgebouwen wordt nog niet afgebroken. In tweede instantie zullen de bomen op het plangebied gerooid worden.

Vervolgens zullen binnen het plangebied 39 loten gebouwd worden voorzien van groenzone. Ongeveer centraal op het plangebied wordt een grotere groenzone voorzien (1143m²). Een nieuwe weg zal een verbinding maken tussen de Koekoekstraat en de Olsensestraat. Ook in het oosten van het plangebied wordt een nieuwe weg aangelegd. Het zuidelijke deel van het plangebied is bestemd voor sociale woningbouw (1548m²).

Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. Een eerste bruikbare kaart, namelijk de Villaret-kaart uit 1745-1748 toont aan dat het plangebied bebost was en dat er bebouwing was in het uiterste westen. Op de Ferrariskaart uit 1777 is een groot deel van het plangebied bebost. Een deel in het zuidoosten is heidegrond. Ook de bebouwing in het westen staat afgebeeld.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. Rondom het plangebied werden reeds resten uit de steentijd (neolithische periode) tot de middeleeuwen gevonden. Het plangebied bevindt zich ten zuiden van de alluviale vlakte van de Leie, op een lichte verhevenheid. De plaats kan een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op de mens. Artefacten uit de steentijd kunnen zich binnen het plangebied bevinden.

De werken zullen een grote impact hebben op het aanwezige bodemarchief (graven funderingen, aanleg nutsleidingen, zwaar rollend verkeer).

7. BIBLIOGRAFIE

- <https://www.geopunt.be/kaart>
- <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>
- BOURGEOIS J. 1986, Zulte (O.-Vl.): bijl in silex, in: Archeologie 1986/1, pp. 19-20.
- DE LOE A. 1905, Rapport général sur les recherches et les fouilles exécutées par la Société pendant l'exercice 1903. Recherches et fouilles à Zulte (Flandre orientale), in: *Annales de la Société d'archéologie de Bruxelles*, 19; pp. 172-173.
- DE MULDER G., 1994-1995: *Gallo-Romeinse sporen te Olsene, Bijdragen tot de geschiedenis en de folklore van Zulte*, pp, 22-28.
- GOEMINNE L., 1980, Het dorpscentrum van Zulte in 1629, *Bijdragen tot de geschiedenis en de folklore van Zulte*, pp, 81-83.
- VANDEPUTTE M., 1980, Het Blauw Kasteelken te Zulte, *Bijdragen tot de geschiedenis en de folklore van Zulte*, pp, 84-87.

8. FIGURENLIJST

Figuur 1 Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (rood kader) (bron: geopunt).	7
Figuur 2 Zicht op het zuidelijke deel van het plangebied met woning nr. 65 en opslagplaats. (bron: google)	8
Figuur 3 Zicht vanaf het oosten op het zuidoostelijke deel van het plangebied. (bron: erkend archeoloog)	8
Figuur 4 Zicht op de opslagplaats in het zuidwestelijke deel van het plangebied. (bron: erkend archeoloog)	9
Figuur 5 Zicht op het noordoostelijke deel van het plangebied. (bron: erkend archeoloog)	9
Figuur 6 Zicht op het noordwestelijke deel van het plangebied met kleine opslagplaats. (bron: erkend archeoloog)	10

Figuur 7 Uitsnede uit het plan der werken. (bron: initiatiefnemer).....	12
Figuur 8 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt en NGI)....	14
Figuur 9 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt en NGI).....	15
Figuur 10 Kadasterplan met aanduiding van de perceelnummers. (bron: geopunt).....	15
Figuur 11 Bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt).....	16
Figuur 12 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	17
Figuur 13 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (bron: geopunt)	17
Figuur 14 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	
.....	18
Figuur 15 De bodemkaart en situering van het plangebied. (bron: geopunt).....	19
Figuur 16 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	20
Figuur 17 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	20
Figuur 18 Uitleg type 3 Quartair geologische kaart. (bron: geopunt).....	21
Figuur 19 Frickx-kaart (1744) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	24
Figuur 20 Villaret-kaart (1745-1748) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)..	24
Figuur 21 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	25
Figuur 22 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	25
Figuur 23 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	26
Figuur 24 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	26
Figuur 25 Orthofoto uit 1971. (bron: geopunt).....	27
Figuur 26 Orthofoto uit 1990. (bron: geopunt).....	27
Figuur 27 Orthofoto uit 2012. (bron: geopunt).....	28
Figuur 28 Orthofoto uit 2017. (bron: geopunt).....	28
Figuur 29 CAI (Centraal Archeologische Informatie) op GRB-basiskaart. (bron: CAI en geopunt)	
.....	30
Figuur 30 GRB-basiskaart met aanduiding van de locatie van de controleboringen. (bron: geopunt).....	31
Figuur 31 Boring 1. (bron: erkend archeoloog)	32
Figuur 32 Boring 2. (bron: erkend archeoloog)	33
Figuur 33 Boring 3. (bron: erkend archeoloog)	33
Figuur 34 Boring 4. (bron: erkend archeoloog)	34